

Å vippe pinne

Illustrasjonsfoto fra Internett

Da pensjonisten var barn, var det ingen voksne som tilrettela for lek eller andre aktiviteter. De lekene vi lekte hadde vi sikkert lært fra eldre generasjoner, men det var nok de ungene som var litt eldre enn oss som brakte leken videre, slik at den også ble vår lek. Sjøl om det ikke var mange familier som hadde slått seg ned på Langstrand, var vi allikevel mange barn som møttes til lek og adspredelse. Hjemme hos oss var vi til sammen sju søsken, og det var kanskje det normale antallet på barn i en familie. Det var også vanlig at de yngste

barna i familien ble onkel eller tante til jevnaldrende, da de eldste søsknene kunne være mer enn tjue år eldre enn yngstebarnet. Min eldstebror var over tjue år da jeg ble født, og eldstesøstera mi var atten. I tillegg hadde jeg ei søster som var femten, og ho fikk barn allerede som syttenåring og var gift før ho fylte tjue.

De tre eldste søsknene mine ble derfor mer som onkel og tanter til meg, enn bror og søstre, og jeg fikk vel heller et mer tilnærmet søskenforhold til mine nieser og nevøer, enn til dem. Spesielt nært forhold fikk jeg til dattera til storesøstera mi som bare var to år yngre enn meg. Jeg trodde faktisk ho var søstera mi, for ho vokste jo opp sammen med oss, for mora hennes måtte ut i verden å søke tjeneste. Jeg var ikke alene om å ha det sånn. Min fetter som var to år eldre enn meg, var onkel til ei jente som var eldre enn han, og han hadde også plenty av onkelbarn som var på samme alder som oss.

Når vi møttes til lek og andre aktiviteter kunne aldersspennet være på fem - seks år. Det var ikke uvanlig at både sjuåringer og trettenåringer deltok i felles lek med liv og lyst. Det var populært å leke sisten og gjømt, som er kjente leker også for dagens barn, men vi hadde også andre leker som kanskje er gått i glemmeboka. Et lagspill som var veldig populært, var «å vippe pinne». De som skulle være med, delte seg inn i to nokså jevne lag, der det måtte tas hensyn til kjønnsmessige og aldersmessige parametere. Spillet gikk ut på å legge en pinne på cirka femten centimeter, på tvers over to flate steiner (vippesteinene) med høyde på cirka ti centimeter. Denne pinnen skulle så vippes av gårde, helst lengst mulig, med en lengere pinne. Dersom en på utelaget greide å ta pinnen i fast grep mens den var i lufta, ta «lyra» som vi kalte det, kunne laget bestemme seg for om de ville ha 100 poeng, eller velge at innelaget skulle bli til utelag.

Hvis ingen greide å ta lyra, la vipperen pinnen han vippet med (langpinnen) på tvers av vippesteinene. Utelaget måtte velge en som skulle kaste vippepinnen mot langpinnen som nå lå på tvers på steinene. Hvis kasteren traff pinnen måtte lagene bytte plass. Dersom han bommet, tok vipperen «kakken». Kakken ble utført ved at den korte pinnen ble lagt på skrå over en av vippesteinene, med enden i bakken. Så slo vipperen på kanten av vippepinnen slik at den for opp i lufta, og nå tok han og kakket til pinnen, ved bruk av langpinnen, så mange ganger han klarte, for til slutt å slå den så langt vekk som mulig. Hvis man tok f.eks. tre-kakken fikk man så mange poeng som man kunne telle pinnelengder fra vippepinnens nedslag til vippesteinene

multiplisert med tre. To-kakken ble multiplisert med to osv., så det var om å gjøre å ta så mange kakker som mulig.

Alle på laget vippet etter tur, men de yngste hadde en tendens til å vippe såpass kort at de store på utelaget lett klarte å ta vippepinne i lyre. Dersom det ikke ble lyre på utelaget og yngstemann skulle ta kakken, ble det sjelden mer enn én kakken, hvis pinne forlot vippesteinen i det hele tatt. Det laget som først oppnådde et på forhand avtalt antall poeng, vant spillet. Poengberegninga var en fin måte å lære gangetabellen på, og det var kanskje en av årsakene til at jeg kunne den lille multiplikasjonstabellen allerede som sjuåring.

Pensjonisten vet ikke om det å vippe pinne var en lokal variant av et lagspill, for ho mor kan ikke erindre at man vippet pinne på Skjånes. Jeg har funnet informasjon og bilder om å [vippe pinne](#) på nettet, men ingen tilsvarer Langstrand-varianten fullt ut. For oss ungene som bodde på Langstrand, var det en lek som kunne geskjeftige oss i timevis, og reglene var såpass klare at det sjelden ble krangling lagene imellom.